

PERSONEL ARAÇLARININ KİRALANMASINDAN DOĞAN VERGİSEL YÜKÜMLÜLÜKLER

Son yıllarda ekonomide yaşanan olumsuz gelişmeler ve otomobillerdeki yüksek vergi yükü nedeniyle, şirketlerin ve diğer işletmelerin araç edinme veya kiralama yerine, personelinin araçlarını kendi faaliyetlerinde kullanması şeklinde bir uygulama sıklıkla yaşanır olmuştur.

Yazımızda işletmelerin personel araçlarını kendi faaliyetlerinde kullanması durumunda, söz konusu araçların giderlerini kayıtlarına nasıl yansıtabilecekleri ve bu durumda oluşacak vergisel yükümlülükler, başlıklar halinde aşağıda incelenmiştir.

Vergi yükümlüsü şirketlerin ve diğer işletmelerin personeline ait araçlar için yapılan harcama ve ödemelerin, ücretlerle ilişkilendirilmeden doğrudan gider olarak dikkate alınabilmesi için;

1) Bu konuda yapılacak sözleşmeler ile araçların personelden kiralanması ve işletme faaliyetlerinde kullanılması gerekmektedir. Zira, Gelir Vergisi Kanunu'nun indirilecek giderler başlıklı 40'ıncı maddesinde safi kazancın tespitinde indirilmesi kabul edilen giderler kapsamında 5'inci fıkrada; *"Kiralama yoluyla edinilen veya işletmeye dahil olan ve işte kullanılan taşıtların giderleri"*nin ticari kazancı tespitinde gider olarak kabul edilebileceği hükme bağlanmıştır.

2) Personel ile yapılan kira sözleşmesine ilişkin damga vergisi ödenmesi yükümlülüğü doğacaktır. Damga Vergisi Kanunu'nun 1/1 maddesinde, bu Kanun'a ekli 1 numaralı tabloda yazılı kâğıtların damga vergisine tabi olduğu belirtilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise kâğıt teriminden *"yazılıp imzalamak veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle"*

düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeler ile elektronik imza kullanılmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan belgelerin'' anlaşılması gerektiği belirtilmiştir. Belirtilen tablonun I-A/2 maddesinde ise, kira sözleşmelerinin binde 1,89 oranında damga vergisine tabi olduğu düzenlenmiştir.

Bu açıklamalara göre, personelden araç kiralanması durumunda kira bedelinin binde 1,89'u oranında damga vergisi hesaplanması ve beyan edilmesi gerekecektir. Personelin damga vergisi mükellefiyeti bulunmadığından, damga vergisi işletmeler tarafından tarafından beyan edilip ödenecek ve gider kaydedilebilecektir.

3) İşletmeler tarafından, personele ödenecek aylık araç kiralama tutarları üzerinden, net ödemeler brüte iblağ edilerek, GVK'nın 94'üncü maddesine göre %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekecek, yapılan ödemelerin brüt tutarı gider kaydedilecektir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun Gayrimenkul Sermaye İradının Tarifi başlıklı 70'inci maddesinde, motorlu nakil ve cer vasıtalarının, her türlü motorlu aracın, makine ve tesisat ile bunların eklentilerinin kiraya verilmesinden elde edilen iradların gayrimenkul sermaye iradı olacağı düzenlenmiş olduğundan; bu şekilde ödemesi yapılan araç kiralama tutarlarının, GVK'nın 103'üncü maddesinde yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı (2024 yılında 870.000.-TL) aşması halinde, bu tutar personel tarafından gayrimenkul sermaye iradı olarak, yıllık beyanname ile beyan edilecek, yapılan tevkifat tutarları da yıllık beyannamede hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilecektir.

4) Yine brüt araç kiralama tutarları üzerinden, KDV Kanunu'nun 1/3-f maddesine göre sorumlu sıfatıyla KDV hesaplanıp, aylık 2 no.lu KDV beyannamesiyle beyan edilmesi, bu tutarların da ödenmiş olması koşuluyla 1 no.lu KDV beyannamesinde indirim

konusu yapılması gerekmektedir.

Diğer yandan personelinden araç kiralayanlar, banka, aracı kurum, faktoring vb. KDV mükellefiyeti bulunmayan bir kurum ise, KDV mükellefiyeti tesis ettirmeleri; sorumlu sıfatıyla KDV yükümlülüklerini yukarıdaki şekilde yerine getirmeleri ve ödedikleri KDV tutarlarını da gider kaydetmeleri gerekmektedir.

5) Bu şekilde ödenecek aylık araç kiralama tutarlarının 26.000.-TL (2024 yılı için) kısmının gider, varsa fazlasının ve fazlaya isabet eden KDV tutarlarının KKEG olarak kaydedilmesi gerekecektir.

6) Personel ile araç kira sözleşmesi yapılması halinde, araçlara ilişkin giderlerin de işletmede kullanılmış olmaları şartıyla kiracılar tarafından gider kaydedilmesi (binek araçlarda %30 gider kısıtlamasına dikkat ederek) olanaklı hale gelecektir.

7) Kira sözleşmesi yapılmadığı durumda ise, personele ödenecek tutarların ücret olarak değerlendirilerek, personelin ücret matrahlarına ilave edilmesi ve vergilendirildikten sonra ücret yoluyla gider kaydedilmesi mümkün olacaktır.

8) Yine kira sözleşmesi yapılmadığı durumda, Mali İdare'nin;

"Bir masrafın genel gider adı altında masraf yazılabilmesi için, masrafla iş arasında açık, güçlü bir illiyet bağının mevcut olması, masrafın işin önemi ölçüsünde yapılmış bulunması gerekeceğinden personelinize ait araçların şirket faaliyetinde kullanılması halinde bu araçlara ilişkin giderler karşılığında yapılan ödemelerin safi kazancınızın tespitinde gider olarak gösterilebilmesi için söz konusu araçların işletme tarafından kiralama yoluyla edinilmesi veya işletmenin aktifinde kayıtlı olması ve işte kullanılması gerekmektedir.

Dolayısıyla işletmeye dahil olmayan, personele ait araç için yapılan (akaryakıt gideri, aracın yıpranmasına karşılık

yapılan ödemeler vb.) giderlerin safi kazancınızın tespitinde gider olarak kaydedilmesi mümkün değildir.” görüşü[1] çerçevesinde, araç giderlerinin Şirket kazancının tespitinde dikkate alınmaması gerekir.

[1] B.07.1.GİB.4.34.16.01/GVK-40 sayılı Gelir İdaresi Başkanlığı Muktezası